

A bányateplom oltárképe, 1972 (Dorog)

Prokopp Mária

A HÚSVÉTI MISZTÉRIUM A KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

A DOROGI BÁNYATEMPLOM OLTÁRKÉPE

Katolikus hitünk központjában a feltámadás áll: hisszük a test feltámadását és az eljövendő örök életet. E hitünk alapja Jézus feltámadása a halálból. Ezt a hitvallásunkat minden szentmisében megismételjük az eucharisztia létrehozásakor, Jézus kereszttádozatának megjelenítésekor, az átváltoztatás után: halálodat hirdetjük Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz!

A katolikus templom középpontjában ezért Jézus áldozati oltára áll, és fontos helyet kap a tabernákulum, ahol Krisztus a kenyér és a bor színe alatt, az Oltáriszentségben állandóan köztünk él. Az eucharisziát ünneplő keresztény közösség színhelyét díszítő képzőművészeti alkotások az emberiség történetének a legnagyobb és legfontosabb eseményét, Jézus emberiséget megváltó kereszthalálát és feltámadását igyekeznek megjeleníteni kétezer év óta.

Ez kezdetben, még a Római Birodalom fennállása idején, amikor a kereszt a legszégeylenetesebb kivégzési eszköz volt, bibliai jelképek ábrázolásával történt – mint például a csodálatos kenyérszaporítás, a kánai menyegző és a cethal gyomrából élve kiszabaduló Iónás próféta –, vagy a drágakövekkel ékes kereszt utalt az értünk meghalt és feltámadt Üdvözítőre.

A romanika művészete a 10–13. században főképpen a keresztre feszített, de már feltámadt, élő Krisztus ábrázolásával jelenítette meg a húsvét titkát. A gótika művészete – főképpen Szent Ferenc nyomán – a szenvedés és a halál realitását hangsúlyozta, és ezáltal emelte ki a feltámadás csodáját. Ezt fokozta a reneszánsz és a barokk kor művészete. A századok során a katolikus templom képzőművészeti díszítésében egyre nagyobb szerepet kaptak a szentek, akik a 19.

században, majd a 20. század elejére helyenként túlságosan előtérbe kerültek.

Az 1920-as évek liturgikus mozgalma ezt igyekezett szabályozni, majd a II. vatikáni zsinat (1962–1965) elrendelte az áldozati oltár hívekhez közeli elhelyezését, a miséző pap hívek felé fordulását, továbbá az anyanyelvű liturgiát a híveknek Krisztus áldozatába való teljesebb bekapcsolódása végett. És nem utolsó sorban megkívánta, hogy a templom főhelyén, a főfalán semmi se vegye el a figyelmet a húsvéti misztériumról, vagyis a képzőművészeti ábrázolás Krisztus kereszthalálára és feltámadására utaljon. A védőszent tisztelete csakis e témának alárendelten jelenhet meg.

Hazánkban a dorogi bányateplom volt az egyik első templom – Pilisszentlélek után –, amelyik a II. vatikáni zsinat rendelkezése értelmében még az 1960-as években kialakította új liturgikus terét. A korábbi oltárfalat, amely Szent Borbála, a bányászok védőszentje körül a bányászok bányatárnában lévő szobrait jelenítette meg, szétbontották, és a templom kereszthajójában, egy-egy mellékoltáron helyezték el.* A főfalra a *Húsvéti misztérium* festői látomását dr. Kákonyi Asztrik teológiai tanár és festőművész jelenítette meg. Mindez Mayer Miklós plébános és szemináriumi spirituális kimagasló érdeme.

A hatalmas falkép két fő részből áll: az alsó, keskenyebb sávban az emberi munkáséletet folytató Jézust látjuk, aki példát adott minden ember számára a munka megbecsülésére és megszentelésére. A munka fontos eszköz az ember személyiségének kibontakoztatásában és Isten dicsőítésében. Mellette, balra Krisztus önkéntes életáldozata jelenik meg.

* A Mátrai Lajos szobrászművész által készített első oltárkép szoborcsoportját a 2009. évi belső felújítás során a jobb oldali mellékoltáron ismét egyesítették (a szerk. megjegyzése).

Assisi Szent Ferenc

A kereszthalált vállalva kiengesztelte az Atyát az emberiség bűneiért, és ezáltal megnyitotta az emberiség számára az örök élet kapuját.

Lehetővé tette számunkra az örök boldogságot. S hogy mit jelent az örök élet, azt a falkép felső, nagyobb részének jelenete tárja elénk: a feltámadt Krisztus időn és téren kívül álló, fényárral övezett, dicsőséges alakjával való örök együttlétet, egységet! A megdicsőült lelkeket a Krisztusból áradó pompás szivárványszínek fény sugarai dinamikus körgyűrűkkel kapcsolják a végtelen, határt nem ismerő boldogságba.

A templomba belépőt ez a magas művészi színvonalon megjelenített mennyei látomás fogadja, és segíti a szentmisén résztvevő hívőt abban, hogy minél tökéletesebben bekapcsolódjon Krisztus áldozatába, amelyet az oltáron a pap mutat be Krisztus megbízásából. A hívő a képet szemlélve, a jobb alsó jelenet üzenetét átérzve, a szentmise elején vagy előtte, a szentgyónásban megtisztítja a szívét, hogy Jézushoz hasonlóan szeretetből, lelkiismeretesen végezze a munkáját, s annak gyümölcsét, lelkületét hozza az oltárra, hogy abból legyen az örök élet étele és itala. A munkánkkal együtt önmagunkat is felajánljuk Istennek, egyesülünk az ő keresztdozatával. Életünket teljesen áthatja a Jézussal egyesült Isten és a felebarát iránti szeretet! Ebben példánk a kereszt mellett álló Istenanya.

S az így eltöltött földi élet után Isten minket is feltámaszt az Igazi Életre, az örök boldogságra, amely a vele való dicsőséges együttlétet jelenti.

A dorogi bányatemplom hívei közel ötven éve élvezik e falkép mennyei látomását, amely számtalan megtérés, a lelki életben való előbbre jutás kegyelmét közvetítette számukra. Papi hivatás is érlelődött a Szentháromság örömét megjelenítő *Húsvéti misztérium* szemlélése révén.

Magyar hazánk nagy kincse ez a művészi festmény, amely megsejtenni engedi az örök élet túlradó boldogságát, a feltámadás húsvéti dicsőségét, ahová mindnyájunkat vár a mi jószágos, teremtő Istenünk.

(*Új Ember, Família. Kárpát-medencei családi magazin.* 2006(4–5)8.)

